

FOLD MUSIK UD!

DIVERSITET

– EN VÆRDI, EN RESSOURCE OG EN STRATEGI

AF STATENS KUNSTFONDS PROJEKTSTØTTEUDVALG FOR MUSIK, APRIL 2017

Med dette charter ønsker Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg for Musik at bidrage til at skabe større diversitet i dansk musikliv. Vi er optaget af at støtte og styrke den musikalske diversitet i alle former og inden for alle musikgenrer.

Det ligger i udvalgets opdrag og virke at have fokus på diversitet - at have blik for alt det, der falder uden for kernerepertoiret, de gængse normer, kulturvaner og *mainstream*, fordi et mangfoldigt musikliv med mange genrer og musikformer skaber et mere indholdsrigt og varieret musikliv.

I løbet af vores udvalgsperiode siden 2014 har vi undersøgt, hvordan det står til med diversitet inden for områderne køn, etnicitet, geografi, alder og sociale forhold. Selvom der kan spores betydelig vilje til diversitet blandt mange aktører i musiklivet, er vi alle præget af *mainstream*-kulturvaner, det offentlige mediebillende, musikbranchens strukturer og de mange kommercielle interesser. I dette perspektiv ser diversiteten ud til at have vanskelige kår.

Gennem 2015 og 2016 har vi afholdt en konference, flere workshops, et fyraftensmøde samt dialogmøder, hvor vi har oplevet en øget bevidsthed om og en voksende opmærksomhed på diversitet i musiklivet. Vi har erfaret, at diversitet kan være en værdi i sig selv, og med den rigtige strategi kan diversitet være en ressource til et større og mere varieret musikudbud til publikum og musikforbrugerne. Hertil kommer, at øget diversitet ifølge aktuelle analyser kan føre til øget kommerciel succes.

For at skabe de bedste betingelser for diversitet har vi blandt andet set nøje på vores eget støttesystem og indført diversitet som et nyt ansøgningskriterium i en lang række af de puljer, der kan søges i vores udvalg af kunstnere, formidlere, organisationer og foreninger. Blandt andet havde vi forud for udpegningen af regionale spillesteder i 2016 stillet som krav, at ansøgere forholdt sig til diversitet som parameter i deres ansøgninger. Desuden har vi været i dialog med andre organisationer og institutioner i musiklivet om, hvordan man kan arbejde aktivt med diversitet.

Vi er opmærksomme på, at diversitet kan manifestere sig på vidt forskellige måder, og at de anførte diversitetsparametre (køn, etnicitet osv.) ikke kan tilgodeses på de samme måder. Desuden er det heller ikke sikkert, at alle former for diversitet giver mening alle steder i musiklivet og alle steder i landet. Med andre ord giver de samme strategier ikke nødvendigvis mening inden for alle områder.

Vi anerkender selvfølgelig, at diversitetstiltag af enhver art skal foregå med stadig opmærksomhed på den kunstneriske kvalitet i udbuddet. Derfor vil vores fokus inden for alle aktiviteter og strategier til enhver tid være rettet mod den gode koncert, festival, musikundervisning eller musikaktivitet i det hele taget.

Baggrunden for vores initiativer er blandt andet den kønsdebat, som dansk musikliv satte i gang allerede omkring 2010, og som især tog fart, efter at rapporten *Kønsbalancen i rytmisk musik* blev udgivet af de rytmiske komponist- og udøverorganisationer i 2012. Rapporten viste en ubalance på 80 procent mænd og 20 procent kvinder i mange områder af det rytmiske musikliv, og i nogle områder var ubalancen endnu større.

I vores arbejde med diversitet har vi været inspireret af filmbranchens markante fokus i disse år på etnisk mangfoldighed og øget kønsmæssig balance. I lighed med filmbranchen har vi valgt at formulere et *charter* som et indspark til en strategi for diversitet.

Vores charter er tænkt som oplysning og inspiration til musiklivet. Det er vores håb, at institutioner, organisationer, kollektiver/bands/ensembler og enkeltpersoner i musiklivet vil tilslutte sig chartret ved at begynde at overveje musiklivets forhold (eller mangel på samme) til diversitet. Måske de enkelte musikaktører endda kan blive inspireret til selv at formulere et charter eller en *best practice* for lige præcis deres område.

Statens Kunstfonds Projektstøtteudvalg for Musik er af den opfattelse, at diversitet beriger og udvikler dansk musik og musikliv. Mange steder i dansk musikliv er diversitet endnu ikke et aktuelt begreb, og det vil vi gerne gøre op med.

Musik beriger og udvikler os som mennesker. Det at skabe, udøve og opleve musik skal være for alle. Derfor er det også essentielt, at adgangen til musik er så fri som mulig for alle i Danmark.

Hvis musiklivet skal være for alle, skal aktørerne i musiklivet selv skabe muligheden for at det kan ske – diversitet er så at sige en 'selvhenter'.

Dette gælder også projektstøtteudvalget selv. I vores fortsatte virke for dansk musik vil vi derfor gøre hvad vi kan for

- at give lige adgang til at skabe, udøve og opleve musik uafhængigt af køn, etnicitet, geografi, alder og sociale forhold
- at betragte diversitet som en værdi, en ressource og en strategi såvel kvalitets- og identitetsmæssigt som kunstnerisk og økonomisk
- at udvikle og udforske det kreative potentiale, der ligger i et mangfoldigt musikliv
- at få diversitet til at være et indarbejdet parameter i dansk musikliv
- at dele viden og erfaringer om diversitet i dansk musikliv
- at efterprøve initiativer og begivenheder i dansk musikliv i forhold til diversitet

BAGGRUND

Siden vores tiltrædelse i januar 2014 har vi i udvalget haft diversitet i musiklivet som et fokusområde. Vi har observeret, hvordan der ofte er ubalance inden for de sociale kategorier køn, etnicitet, geografi, alder og sociale forhold i ansøgerfeltet til de forskellige musikpuljer, uanset om der er tale om personlige ansøgere eller organisationer/foreninger. Når vi har skullet prioritere i de mange ansøgninger, har vi forsøgt at være opmærksomme på vores egne blinde vinkler og ikke at afvise ansøgere, som følge af at de forekommer "for gamle", "for pigede", "for meget" eller bare ikke ligner os. Derfor har vi indsat diversitet som et parameter i alle de forskellige musikpuljer.

Vi kan se, at andre i musiklivet for tiden på lignende vis forsøger at sætte selvkritisk fokus på diversitet i udvælgelse og prioriteringer. Det er vores håb, at endnu flere af musiklivets aktører som for eksempel bookingbureauerne, spillestederne, festivalerne, pladeselskaberne, brancheorganisationerne og medierne vil fokusere endnu mere på diversitet i deres virke.

Udvalget har i 2015 og 2016 løbende gennemført flere initiativer for at formidle og vidende om diversitet forstået netop som en værdi, en ressource og en strategi samt fokuseret på problemerne ved manglende diversitet. Vi har afholdt en konference, et fyraftensmøde, dialogmøder og forskellige workshops, ligesom vi har bidraget økonomisk til diversitetstiltag, som andre i musiklivet har sat i værk.

I 2016 besluttede vi at udarbejde dette charter, som giver nogle forslag til, hvordan vi kan få et mere mangfoldigt musikliv, og hvordan vi bliver mere opmærksomme på at betragte diversitet som en ressource med både kunstnerisk og økonomisk udviklingspotentiale.

Chartret er blevet til på baggrund af vores egne erfaringer, de afholdte aktiviteter (konference, fyraftensmøde og workshops) og en række dialogmøder med omkring 35 organisationer og foreninger i dansk musikliv, afholdt i november 2016. Hver enkelt organisation eller forening blev her inviteret til at fortælle om deres egne erfaringer og strategier med diversitet, og disse input er afspejlet i charterets anbefalinger.

Vi har også fundet stor inspiration i filmbranchens seriøse fokus på etnisk mangfoldighed og øget kønsmæssig balance; et arbejde som har været i gang siden 2014, og som har opnået bred opbakning i filmmiljøet. Filmbranchens charter for etnisk mangfoldighed er hverken et integrations- eller et ligestillingsprojekt, men et filmkulturelt projekt, fordi etnisk mangfoldighed beriger og udvikler dansk film, sådan som Det Danske Filminstitut har udtrykt det.

Ligesom i filmbranchen har vi i musiklivet grund til at betragte diversitet som en værdi med et kreativt og markedsfølsomt potentiale. Men hvis potentialet skal udfoldes, må vi styrke betingelserne for et så mangfoldigt musikliv som muligt. Dette kan i høj grad ske ved at dele erfaringer og viden i musiklivet.

I folderens 6 afsnit vil vi afdække, hvor langt musiklivet egentlig er kommet med diversiteten, når det gælder køn, etnicitet, geografi, alder og sociale forhold. Rigtig mange aktører i musiklivet har allerede "selvhentet den" og er i gang med at skabe forandringer. Men der er stadig plads til mange flere selvhentere.

UBEVIDSTE BARRIERER – VI RAMMES ALLE AF ”UNCONSCIOUS BIAS”

Meget tyder på, at der kan være barrierer i forhold til at udnytte de lovgivningsmæssigt lige muligheder i musiklivet. Spørger man aktørerne i musiklivet – som vi har gjort – er mange af disse barrierer usynlige og utilsigtede. Også i musiklivet har vi blinde vinkler, der gør, at vi foretager ubevidste valg baseret på vaner, der reproducerer gængse stereotyper.

Det er jo ikke, fordi nogen ligefrem har et ønske om at fremstå fordomsfulde – hverken i musiklivet eller i samfundet i det hele taget. Men det kræver strategier og handlingsplaner at undgå vaner og ubevidste valg – det, som også kaldes ”unconscious bias”. Vi bliver ofte fanget i vores egne fordomme og antagelser om andre mennesker. Det gælder for eksempel antagelsen om, at en komponist må være en mand, hvorved udtrykket ”kvindelig komponist” opstår som modvægt. Ingen ville nok finde på at bruge udtrykket ”mandlig komponist” om nogen.

Nye undersøgelser af virksomheder i Danmark og i udlandet viser, at øget diversitet i køn, etnicitet, alder m.v. i både ledelse og blandt medarbejdere giver bedre omsætning. I 2016 har rengøringsselskabet ISS sammen med konsulentvirksomheden PwC undersøgt 300 danske virksomheder og udgivet rapporten *Mangfoldig ledelse giver højere indtjening*.

Rapporten viser, at Danmarks mest mangfoldige virksomheder i gennemsnit tjener 12,6 procent mere end virksomheder, der har mindst mangfoldighed i ledelsen. Med andre ord øger diversitet konkurrencekraften i en organisation, og det viser sig ifølge rapporten ved, at disse organisationer formår at byde på bedre idéer, flere perspektiver og har en bedre indsigt i omverdenen.

Hvis det forholder sig sådan inden for erhvervslivet, er det sandsynligt, at det samme gør sig gældende inden for musiklivet, som jo er både erhvervs-, forenings- og organisationsbaseret. Måske kan man også her finde kreative ressourcer, som aldrig bliver udfoldet og udnyttet – talent, der kunne have skabt udvikling og glæde ikke bare hos den enkelte, men i samfundet i det hele taget.

KØNSFORDELING PÅ 80-20 ER IKKE GODT NOK

For blot få år siden var der ikke særligt stort fokus på ligestillingen mellem kønnene i musiklivet i Danmark. Men i 2012 udkom den meget omtalte "80/20-rapport" (som den ofte er blevet kaldt) *Kønsbalancen i rytmisk musik*, som de overvejende rytmiske komponist- og udøverorganisationer DAF, DMF, DJBFA og DPA havde bestilt hos konsulentfirmaet Niras.

Rapporten konkluderede sort på hvidt, at der i store dele af det rytmiske musikliv var en tydelig ubalance med 80 procent mænd og 20 procent kvinder. I en række tilfælde var ubalancen endda endnu mere udtalt. Ubalancen viste sig at gøre sig gældende både på scenen, bag scenen, i branchen og på uddannelserne. Derudover var selv tilskudsmodtagere fra Statens Kunstfond (dengang Statens Kunstråd) også altovervejende mænd.

Inden for klassisk musik finder man ikke den samme ubalance. Dette kan muligvis forklares rent historisk, for allerede da Det Kgl. Danske Musik konservatorium blev grundlagt i 1867, var det muligt for både mænd og kvinder at søge om optagelse – kvinder dog kun med et lærerfag for øje. I dag kan det lyde som en selvfølge, men det var uden tvivl usædvanlig fremsynet i midten af det 19. århundrede.

I 1919 åbnede de professionelle klassiske orkestre for, at kvinder kunne blive optaget, hvilket gav kvinderne mulighed for også at blive optaget på orkesterinstrumenter. Kvinderne kom dog til at spille på bestemte instrumenter, for eksempel violin, tværføjte og harpe, mens mændene næsten totalt har domineret inden for slagtøj og messingblæsere.

I dag er fordelingen på konservatoriet 44/56 mellem kønnene med en lille overvægt af mænd ifølge konservatorierne selv, men der er også store forskelle mellem de forskellige instrumenter indbyrdes. Den samme fordeling mellem kønnene er synlig i de danske symfoniorkestre.

Historisk set har der også været en stor kønsmæssig slagside inden for komponistfaget. Selvom der i Danmark fandtes kvindelige komponister i 1800-tallet, har de været marginaliserede. Siden da har kvinder kun udgjort et lille antal komponister, og her i 2017 har Dansk Komponistforening blot 12 procent kvindelige medlemmer.

En af nøglerne til at forstå, hvorfor det på nogle områder går langsomt med kønsbalancen i musiklivet, ligger efter udvalgets opfattelse i forståelsen af, hvad kvalitet er for en størrelse. Kvalitets-

begrebet har op gennem historien været defineret af mænd, og musikalsk smag og musikalske referencer peger ofte bagud i tiden til den musik, der er blevet skabt af mænd. Vores musikalske smag og vurderingen af musikalsk kvalitet bliver måske ubevidst bedømt ud fra denne historiske målestok.

På den baggrund kan der inden for både den klassiske og den rytmiske musik være grund til at følge nogle af de eksempler på musikaktører, der "selv har hentet den". Og der kan være grund til at kigge på, hvilke udfordringer der hæmmer musiklivet i forhold til diversitet.

GODE INITIATIVER

- Dansk Live, JazzDanmark, Gramex, DAF og DMF har i vinteren 2016-2017 afholdt offentlige morgenmøder om køn og musik og har alle sat fokus på området på forskellig vis.
- Der er kommet flere kvindelige aktører bag scenerne i den rytmiske musik, blandt andet fordi der siden begyndelsen af 2002 er blevet uddannet nogenlunde lige mange kvinder og mænd på Music Management-uddannelsen på Rytmisk Musik konservatorium.
- Pop- og jazzcamps for piger og andre tiltag for unge piger og kvinder mellem 12 og 18 år er blevet implementeret på årlig basis mange steder i landet med organisationen ROSA's Pop-Pilot som pionérprojekt.
- Flere synlige rollemodeller blandt kvindelige musikere er dukket op gennem de senere år, fx *Ida Nielsen* (bassist for pop-ikonet Prince i perioden 2010-2016), *Ihan Haydar* (trommeslager i bandet L.I.G.A.), *Simona Abdallah* (percussionist med mellemstlig baggrund) og *Agnes Obel* (synger, spiller, arrangerer og producerer det meste på sine albumudgivelser).
- Konkrete tiltag for at synliggøre kvinder som performere og instrumentalister er kommet i stand, ikke mindst initiativet HUN SOLO, hvor fem kunstnere, alle kvinder, spiller et solosæt hver.

UDFORDRINGER

- Rytmisk musik er en usikker branche at begå sig i, og måske især kvinder finder det mindre tiltalende at skulle forsøge sig som skabende og udøvende musiker på de betingelser. Derudover er barselen en langt større udfordring for kvinder end for mænd, fordi mænd ofte kun tager en lille del af barselen – knap halvdelen af danske fædre tager ifølge Danmarks Statistik kun den øremærkede fødselsorlov til mænd på to uger og overlader resten til deres partnere. Hertil kommer pasning af mindre børn, som også ofte kan være en arbejdsmæssig udfordring for kvinder.
- Rock- og jazzgenerne appellerer ofte til "noget maskulint", hvad angår mentalitet, kunnen og organisation, og eksempelvis øvelokaler og spillesteder er ofte udformet på måder, der tilgodeser primært traditionelt maskuline måder at engagere sig i musikulturen på.
- Udøvelsen af rytmisk musik er ofte forbundet med en bohemkultur, som gennem historien har været stort set mandligt orienteret.
- Instrumenter som især elektrisk guitar og trommer har historisk set været maskulint kodede. Dette fordi instrumenterne understøtter maskuline dyder såsom dominans og forventningen om at "indtage rummet".
- At være skabende kunstner har historisk set været en mandlig dyd, og denne opfattelse præger stadig musiklivet. For eksempel fortæller en række kvindelige kunstnere i Anya Mathilde Poulsens samtalebog *Feminint forstærket* (2007), at de i interviews jævnligt er blevet spurgt om, hvem der skriver deres sange, underforstået: Der må stå en mand bag musikken.

MERE ETNISK MANGFOLDIGHED I MUSIKLIVET

Danmark har som så mange andre lande været et sted, hvor udefrakommende musikalske strømninger har præget den lokale musik gennem tiden. Dette gælder for alle musikgenrer, blandt andet den danske folkemusik, hvor der for eksempel i 1970'erne opstod en stærk irsk, skotsk, engelsk og amerikansk påvirkning, der fortsat er hørbar hos mange nyudklækkede folkemusikere. I det hele taget er en lang række udefrakommende strømninger blevet taget ind – men de er i mange tilfælde samtidig blevet domesticerede eller ”hjemliggjorte”, sådan forstået at de er blevet tilpasset en dansk kontekst både konceptuelt og tematisk.

Det har været mindre klart, hvad det ville sige at have etnisk minoritetsbaggrund og være dansk musiker på én og samme tid. Selvom der i 1980'erne og 1990'erne fandtes musikere som Mehmet Ozan og Al Agami, der trak på deres etnicitet som en ressource, var det først med Outlandishs gennembrud i 2000, at det for alvor blev klart for en bredere offentlighed, hvordan etniske minoritetspersoner kunne spille en central rolle i det skabende og udøvede musikliv. I de efterfølgende år har en stigende række etniske minoritetspersoner markeret sig især inden for den urbane musik, ikke mindst hiphop, og det i en grad at de gennem de senere år er blevet toneangivende inden for genren.

Der er mange gode grunde til at inkludere etniske minoritetspersoner i musikudøvelsen, og diversitetstiltagene er en metode til at få det gjort.

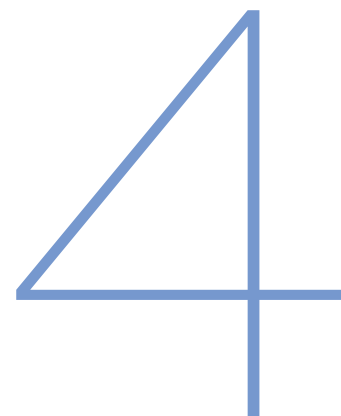
GODE INITIATIVER

- TV2's kommercielle mainstream musikprogram *Toppen af poppen*, som har eksisteret siden 2011, har måske haft en positiv virkning på diversitet, fordi programmet ikke sorterer mangfoldigheden i skuffer, men kombinerer genrer, køn, alder osv. efter devisen ”jo flere kryds, jo bedre”.
- DR's musikprogram *X Factor*, der har kørt siden 2008, har skabt et show, hvor en række af deltagerne undertiden har haft anden etnisk baggrund end dansk.
- Aalborg Kulturskole har tiltag for børn, der er kommet til Danmark som flygtninge.
- Aarhus Musikskole har været med til at spille for og byde flygtninge velkommen til byen.
- ROSA har været med til at initiere verdensmusik-projekter som Radar-REAL, Det Turke Telt og festivalen Roots & Hybrid i Aarhus.
- RapAkademiet i Bispehaven i Aarhus har eksisteret siden 2012 og opstod på fælles initiativ af en række rappere i byen i samarbejde med Aarhus Kommune.
- Goldschmidts Musikakademi på Nørrebro i København, en privat musikskole, tilbyder gratis sang- og musikundervisning til børn på tværs af kulturelle og sociale skel.
- Orkesterprojektet HOPE, House Of Performance i Høje-Taastrup Musikskole har fået 80 elever fra boligområdet Taastrupgård til at spille sammen i et orkester.

UDFORDRINGER

- Musikskolernes elever er en meget homogen gruppe bestående af hvide danskere med relativt velstående forældre. Derfor kan musikskolerne have en opgave i at tiltrække nye målgrupper/sociale grupper.
- Rytmske spillesteder er indrettet på måder, der i visse tilfælde ikke appellerer til nye etniske målgrupper, for eksempel hvad angår tidspunkter for koncerter, alkoholservering m.v.
- De kommercielle medier er selektive i forhold til at inkludere kunstnere med etnisk minoritetsbaggrund og kan have en tendens til at *frame* kunstnerne som etniske i stedet for bare at forholde sig til deres musik.
- Der mangler en mentorordning for interkulturelle kunstnere. Det tidligere Statens Kunstråd havde gennem en periode en ordning, som kunne genovervejes. Filmbranchen har aktuelt en mentorordning.
- Der eksisterer i høj grad parallelkulturer, hvor etniske minoritetsmusikere optræder for etniske grupper med samme tilhørsforhold både i mindre, private sammenhænge og i større sammenhænge som for eksempel ved store koncerter i blandt andet Brøndby Hallen. Disse aktiviteter foregår uden den brede danske offentligheds vidende, og de flyver også under radaren, hvad angår for eksempel statslige støtteordninger til koncertvirksomhed. Omvendt finder der talrige koncertaktiviteter sted, herunder musikfestivaler, som slet ikke eller kun i meget ringe grad appellerer til etniske minoritetspersoner.

DANSK MUSIKLIV FRA GEDSER TIL SKAGEN

I Danmark er vi med rette stolte af at have et geografisk udbredt net af musiktilbud til alle gennem musikskoler, spillesteder, øvelokaler og så videre. I hvert fald på papiret og på et landkort over Danmark ser det flot ud, at vi har regionale spillesteder og Musikalske Grundkurser i alle regioner. Og mange kommuner prioriterer musikken højt med støtte til mange forskellige musikaktiviteter.

Vi er et lille land, hvor man forholdsvis nemt kan rejse til koncerter eller undervisning i større byer, hvis man er bosiddende i mindre bysamfund, hvor musiktilbuddene er få. De helt store og varierede koncertoplevelser er selvfølgelig nemmere at få adgang til i de større byer, og de bedste musikundervisere bor ofte i en af de større byer.

Men ved at samarbejde i de mindre samfund kan vi se, at man også her kan skabe rammer om et varieret og levende musikliv, som vi kender fra de større byer.

GODE INITIATIVER

- Spillestedet Thy og festivalen Alive Festival, ligeledes i Thy, hvor mange aktører i et randområde af landet samarbejder og formår at skabe stor lokal interesse for de musikalske tilbud.
- De mange festivaler og lokale koncertforeninger rundt omkring i hele landet.
- LMS (Levende Musik i Skolen), der kommer ud i hele landet med skolekoncerter.

UDFORDRINGER

- Hvordan spiller relationerne mellem by og land sammen? Hvordan og i hvor høj grad har de store byers spillesteder og musikalske miljøer kontakt med alt det, der foregår i mere tyndt befolkede områder?
- Hvordan kan man skabe incitament til at fastholde og tiltrække musikere i de mindre byer, så de kan fungere som omdrejningspunkt for levedygtige musikalske miljøer med læring og udvikling?

HER HALTER DET OGSÅ – ALDER OG SOCIALE FORHOLD

Musikscenen er i forandring, for noget kunne tyde på, at flere 70-årige musikere er *still going strong*. På den hjemlige musikscene er ældre kunstnere som Povl Dissing, Lasse Helner og Kim Larsen foruden noget yngre kunstnere som Anne Linnet fortsat særdeles aktive, og internationalt ser vi kunstnere som Patti Smith, Laurie Andersen, Rolling Stones og Paul McCartney, der bestemt ikke har tænkt sig at holde op med spille koncerter, bare fordi de er fyldt 65 eller 70 år. Og Leonard Cohen spillede koncerter, lige indtil han døde i 2016 som 82-årig. Også klassiske dirigenter og komponister fortsætter ofte med at dirigere og komponere i en meget høj alder.

I den vestlige verden og i særdeleshed i velstillede lande fortsætter levealderen med at stige. Derfor bliver også musikkens publikum ældre og ældre. Det er velkendt, at publikummet til klassiske koncerter ofte er modne mennesker, men også publikummet til en del rytmiske koncerter bliver ældre og ældre, i takt med at de optrædende kunstnere kommer op i årene.

Alligevel oplever en del kunstnere, at de bliver uretmæssigt overhalet indenfor af ungdommen. Meget tyder på, at ikke mindst unge, kvindelige sangere og sangskrivere er mere efterspurgt i en musikbranche – og måske verden – med stort fokus på ungdom.

I Danmark er vi kommet langt, hvad angår social ligestilling. Vi har lovgivning og regler, der i hvert fald på papiret gør musikaktiviteter åbne for alle danskere uanset uddannelse og sociale forhold. Mange musiktilbud er gratis at deltage i, mens andre tilbud som for eksempel undervisning på musikskoler og entré til koncerter koster penge.

Men når det gælder alder og sociale forhold, er der stadig meget at "selvhente". Det har TV2-programmet *Toppen af poppen* som allerede nævnt gjort ved at "krydse af" i forhold til genrer, køn, alder og så videre. Men mange andre medieplatforme er mere tøvende med at promovere midaldrende og ældre kunstnere. På den måde glider mange kunstnere ud af musikbranchen, når de får en vis alder. Også blandt yngre musikere er det en gældende erfaring for mange, at de oplever at være mindre attraktive for medierne, når de passerer de 35 år. Det er ærgerligt, at der bliver investeret så meget i talenter gennem tiden, der måske senere går hen og bliver tabt på gulvet.

Der ligger stadig en stor opgave for branchen i at opsøge og få fat i andre sociale grupper på spillesteder, i øvelokalerne, på musikkonservatorierne og i den kommercielle musikbranche. Musikskolerne har en særlig opgave i at opsøge og få fat i andre sociale grupper end A-holdet, som ofte er børn af forældre, der selv spiller musik, og som har økonomiske muligheder for at betale undervisning.

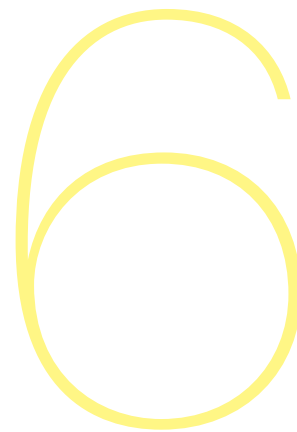
GODE INITIATIVER

- TV2's kommercielle mainstream musikprogram *Toppen af poppen*, som har eksisteret siden 2011, har måske haft en positiv virkning på diversitet, fordi programmet ikke sorterer mangfoldigheden i skuffer, men kombinerer genrer, køn, alder osv. efter devisen "jo flere kryds, jo bedre". Dermed har programmet givet plads til en række kunstnere i 60'erne.
- Statens Kunstfonds huskunstnerordning kommer i høj grad ud til alle sociale grupper af børn, fordi projekterne foregår i børneinstitutioner.
- Nogle musikskoler og folkeskoler samarbejder om at rekruttere talent for eksempel i talentudviklingsprojekter.
- Københavns Drengekor rekrutterer drenge til koret bredt fra alle folkeskoler i København og har desuden sociale ordninger, hvor børn af ikke så velhavende forældre kan søge om støtte til udlandsturnéer.
- Goldschmidts Musikakademi på Nørrebro i København, en privat musikskole, tilbyder gratis sang- og musikundervisning til børn på tværs af kulturelle og sociale skel.
- Projektet *Mere musik til byens børn* i København tilbyder frivillig musikundervisning til blandt andet børn fra mindre velstillede eller ressourcestærke hjem.

UDFORDRINGER

- Når kunstnere bliver midaldrende, bliver deres kunstneriske potentiale undertiden forløst på nye og anderledes måder, hvilket branche og medier kunne have mere opmærksomhed på.
- Rytmsk musik er fortsat domineret af en stærkt konservativ forestilling om, at den primært er en ungdomskultur, selvom den længe har været en børne-, ungdoms-, voksen- og ældrekultur på én og samme tid.
- De kommercielle medier og DR's platforme er langt mere tøvende med at promovere midaldrende og ældre kunstnere end unge og yngre kunstnere.
- Musikskolernes elever er en meget homogen gruppe bestående af børn og unge med ressourcestærke forældre. Musikskolerne har en opgave i at tiltrække nye målgrupper/sociale grupper.

HVORDAN KOMMER VI VIDERE?

I dansk musikliv er vi de seneste årtier nået langt i forhold til at give lige muligheder for at skabe, udøve og opleve musik. Vi har på tværs af vidt forskellige dagsordener kunnet blive enige om at hylde lige vilkår og muligheder for alle. Desuden har vi lovgivninger og en kulturpolitik, der er med til at skabe rammer for udfoldelse af musik på tværs af skel. Alligevel er der stadig meget at vinde ved at fokusere på større diversitet i musiklivet, sådan som dette charter har påpeget.

Gennemgangen i dette charter viser, at mange gode tiltag allerede er i gang. Vi vil gerne appellere til, at der bliver igangsat endnu flere initiativer. For gode initiativer og rollemodeller kan så at sige "smitte" hinanden og sprede sig som ringe i vandet.

Hvis alle led i musiklivets fødekæde arbejder på forandringer, leder efter og har opmærksomhed på de gode initiativer, på "selvhenterne", som er omfattet i dette charter, kan det måske afstedkomme nye idéer og initiativer undervejs.

Forhåbentlig kan vi om få år glædes over en dansk musikscene med flere kvindelige trommeslagere, guitarister, blæsere osv. En musikscene, hvor bookingbureauer, spillesteder og musikskoler har flere etniske minoritetsdanskere ansat end nu. Et musikliv, hvor der er større diversitet i musikmiljøerne i hver en krog af Danmark end nu, og hvor de musikalske scener rummer flere mønsterbrydere samt aktive kunstnere, der ikke blot er unge og nye.